

Jolanta Hibszer

Dokumenty życia społecznego w Bibliotece Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach : zarys problematyki

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 1 (36), 89-102

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

JOLANTA HIBSZER¹

DOKUMENTY ŻYCIA SPOŁECZNEGO W BIBLIOTECE TEOLOGICZNEJ UNIwersytetu ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH ZARYS PROBLEMATYKI

Dokumenty życia społecznego – ustalenia definicyjne

Wśród wydawnictw gromadzonych w bibliotekach coraz większego znaczenia – głównie za sprawą unikalnej wartości informacyjnej – nabierają tzw. dokumenty życia społecznego. Zaliczane do zbiorów specjalnych, ogromnie zróżnicowane pod względem formy i treści, odróżniają się od klasycznych materiałów bibliotecznych, powodując tym samym wiele problemów związanych z ich gromadzeniem i udostępnianiem. Dla właściwego zrozumienia specyficznego charakteru dokumentów życia społecznego konieczne wydaje się zaprezentowanie ich najważniejszych definicji podawanych w polskim piśmiennictwie.

Jako pierwszy terminu tego użył Jan Muszkowski w 1948 roku w pracy *Książka jako zjawisko społeczne*, natomiast pierwszą definicję podano w wydanym w 1955 roku w *Podręcznym słowniku bibliotekarza*. Zgodnie z nią dokumenty życia społecznego to „wydawnictwa dotyczące życia lub działalności związków, partii, stowarzyszeń,

¹ Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

instytucji itp., nie przeznaczone do handlu księgarskiego”². Na przestrzeni lat definicja dokumentów życia społecznego rozszerzała się.

W 1970 roku w publikacji *Dokumenty życia społecznego w bibliotece* znajduje się definicja zaproponowana przez E. Chełstowskiego, autora pracy doktorskiej *Dokumenty życia społecznego w bibliotekach*, napisanej w latach 1959-1962 pod kierunkiem prof. dr H. Więckowskiej. Zdaniem Chełstowskiego dokumenty życia społecznego to „materiały biblioteczne o wartości użytkowej i potencjalnej wartości stałej, odzwierciedlające w formie wydawnictw działalność grup społecznych, publikowane dla osiągnięcia konkretnych celów praktycznych, przeznaczone dla określonych kręgów odbiorców, odbiegające swą formą od typowych cech wydawniczych, nie zawsze przeznaczone do handlu księgarskiego”³.

Wszystkie te dokumenty w świetle słów E. Chełstowskiego posiadają wiele wspólnych cech. Najistotniejszą jest „wartość użytkowa i potencjalna wartość stała”, która ułatwia selekcjonowanie napływających do biblioteki materiałów. Dokumenty, które dzisiaj wydają się niezbyt wartościowe, w przyszłości mogą się okazać bezcennym materiałem informacyjnym i źródłowym. Kolejnym wyróżnikiem jest ich treść, przeznaczenie w kategorii celu oraz odbioru. I tak dokumenty te tworzone są w konkretnych celach informacyjnych, propagandowych i reklamowych. Następnym wyróżnikiem dokumentów życia społecznego jest według Chełstowskiego forma wydania oraz szata graficzna, które różnią się od form wydawniczych innych materiałów⁴.

Encyklopedia wiedzy o książce, opublikowana w 1971 roku, znacznie szerzej wyjaśniła „materiały, które z uwagi na specyficzny charakter nie są gromadzone w archiwach i nie były dotąd przedmiotem zainteresowania bibliotekarskiego. Chodzi tu głównie o dokumenty o krótkotrwałej wartości użytkowej, tj. prospekty reklamowe, programy różnego rodzaju imprez artystycznych, politycznych, naukowych, sportowych, plakaty, ulotki, zaproszenia, cenniki, książki adresowe, klepsydry, formularze ankiet i wiele innych podobnych

² H. Więckowska, H. Pliszczyńska, *Podręczny słownik bibliotekarza*, Warszawa 1955, s. 52.

³ E. Chełstowski, *Problemy dokumentacji życia społecznego w bibliotekach*, w: *Dokumenty życia społecznego w bibliotece*, pod red. J. Albina, Wrocław 1970, s. 19.

⁴ *Tamże*.

dokumentów znacznie zróżnicowanych w swej formie. Mogą one mieć postać rękopiśmienną, maszynopisową, drukowaną. W zakres dokumentów życia społecznego wchodzi także czasopisma stowarzyszeń, organizacji czy zakładów pracy przeznaczone na użytek wewnętrzny. Intencją gromadzenia tych dokumentów jest zachowanie ich jako aktualnych lub potrzebnych w przyszłości przekazów źródłowych do badań w naukach społecznych. W bibliotekach polskich, zwłaszcza naukowych, tworzone są specjalne działy dokumentów życia społecznego, które zależnie od charakteru zbiorów gromadzą dokumenty o tematyce literackiej, gospodarczej, politycznej, teatralnej, naukowej według przyjętego zasięgu terytorialnego, chronologicznego i według określonego profilu tematycznego⁵. Dokumenty życia społecznego muszą mieć zatem charakter informacyjny, ponieważ ich wartość zależy od niesionych przez nie treści.

Kolejny raz pojęcie dokumentów życia społecznego zostało przedstawione w pracy zbiorowej pod redakcją Z. Żmigrodzkiego *Bibliotekarstwo*, wydanej w 1994 roku⁶. Według zamieszczonej tam informacji dokument życia społecznego to „dokument o objętości od jednej do czterech stron, będący ulotką lub drukiem ulotnym, rejestrującym aktualne wydarzenia, działalność i krąg problemów tych instytucji, stowarzyszeń i związków, których dotyczy. Posiada on więc charakter informacyjny, normatywny i propagandowy bądź reklamowy wobec instytucji sprawczej”⁷. W bibliotekach nieposiadających osobnych działów ani sekcji dokumentów życia społecznego kolekcje efemeryd traktowane są jako podgrupa zbiorów specjalnych.

W drugim wydaniu *Bibliotekarstwa* z 1998 roku autorzy Z. Gębołyś i K. Nabiałek zaprezentowali nieco zmienioną wersję poprzednio przedstawionej definicji. Zgodnie z nią „mianem dokumentów życia społecznego (dżs-ów) określa się materiały graficzne o charakterze informacyjnym, normatywnym, propagandowym i reklamowym”. Są one wynikiem działalności różnych grup społecznych (instytucji i organizacji). Ukazują się w formie broszur, jednodnió-

⁵ *Encyklopedia wiedzy o książce*, pod red. A. Birkenmajera, Wrocław – Warszawa – Kraków 1971, s. 537.

⁶ *Bibliotekarstwo*, pod red. Z. Żmigrodzkiego, Warszawa 1994.

⁷ *Tamże*, s. 108.

wek, afiszy, plakatów, zaproszeń, prospektów, druków reklamowych, ulotek, instrukcji, biuletynów, sprawozdań. Ich wartość postrzegana w krótkiej perspektywie czasowej jest zazwyczaj niska. Wzrasta, jeżeli gromadzi się je w celach dokumentacyjnych, takich jak np. dokumentowanie życia społecznego i wydarzeń historycznych⁸. Natomiast najnowsze wydawnictwo z zakresu bibliotekoznawstwa, opublikowany w 2011 roku *Podręczny słownik bibliotekarza*, określa dokumenty życia społecznego jako materiały biblioteczne o charakterze informacyjnym, normalizacyjnym, propagandowym, reklamowym, które są wynikiem działalności społecznej instytucji lub organizacji, posiadają krótkotrwałą wartość użytkową (służą doraźnej potrzebie), odzwierciedlają przejawy współczesnego życia, np. prospekty, plakaty, cenniki, ulotki, książki adresowe i telefoniczne⁹.

Wokół gromadzenia dokumentów życia społecznego

Powszechną przyczyną gromadzenia oraz kolekcjonowania tego rodzaju materiałów bibliotecznych jest chęć ich ocalenia, gdyż w przyszłości mogą stać się cenną bazą informacji dla uczonych badających różne dziedziny społeczne. Główny cel ich gromadzenia stanowi stworzenie bogatych kolekcji druków, będących wynikiem historycznych zjawisk życia społecznego. Gromadzenie dokumentów życia społecznego to zabezpieczenie przed utratą źródeł, które w przyszłości będą stanowić podstawę lub uzupełnienie informacji o życiu przykładowo regionu czy miasta. Drugi cel stanowi zabezpieczenie danych, które mogą być trudne do zdobycia lub niemożliwe do odtworzenia. Tego typu informacje stanowią np. ceny produktów czy stan zatrudnienia w zakładach pracy. Kolejną przyczyną, dla której biblioteki gromadzą druki ulotne, jest ich wartość informacyjna o różnych aspektach życia w danym okresie lub danej sytuacji politycznej, społecznej, ekonomicznej, gospodarczej, historycznej, np. materiały dokumentujące życie teatralne, artystyczne, muzyczne, kulturalne, naukowe, polityczne, gospodarcze, społeczne

⁸ *Bibliotekarstwo*, pod red. Z. Żmigrodzkiego, Warszawa 1998, s. 187.

⁹ *Podręczny słownik bibliotekarza*, pod red. G. Czapnika, Warszawa 2011, s. 70.

i religijne. Oprócz wymienionych przyczyn biblioteki gromadzą materiały ulotne ze względu na ochronę własnych danych archiwalnych oraz zabezpieczenie informacji o mieście lub regionie.

Przy gromadzeniu zbiorów dokumentów życia społecznego najistotniejsze kryterium stanowi zasięg kolekcjonowanych materiałów, który może być formalny, terytorialny, chronologiczny i językowy. Zasięg formalny odnosi się do gromadzenia wszelkich publikacji uznanych za materiały ilustrujące życie społeczne na danym terenie. Zasięg terytorialny zawęża kolekcjonowane publikacje do dokumentów dotyczących określonego terytorium. Zasięg chronologiczny ogranicza gromadzone materiały do przyjętych przez bibliotekę ram czasowych. Zasięg językowy określa język, w którym publikowane są kolekcjonowane wydawnictwa ulotne. Wśród polskich bibliotek zbierających dokumenty życia społecznego najbardziej widocznymi wyznacznikami charakteryzującymi zbiory są terytorium i chronologia. Dobre rozpoznanie środowiska lokalnego jest podstawą właściwego przebiegu procesu gromadzenia wydawnictw ulotnych. Ogólną prawidłowość stanowi fakt, że biblioteki – bez względu na swoją rangę – koncentrują się na drukach lokalnych dokumentujących życie miasta, w którym działa placówka.

Najczęściej gromadzone wydawnictwa to: afisze, broszury, cenniki, deklaracje, druki reklamowe, dyplomy, foldery, gazetki, informatory, katalogi, mapy, normy, odezwy, obwieszczenia, ogłoszenia, petycje, plakaty, plany miast, pocztówki, programy, raporty, rozkłady jazdy, przewodniki, sprawozdania, statuty, ulotki, umowy, wykazy, zaproszenia, zdjęcia¹⁰.

Gromadzenie dokumentów życia społecznego jest trudnym przedsięwzięciem, wymaga specyficznego działania, którego efekty nie zawsze są natychmiastowe. Nie istnieje jeden wzór, norma czy reguła tworzenia kolekcji druków ulotnych, aczkolwiek trzeba pamiętać o pewnych zasadach. Należy rozpoznać właściwy dla danej biblioteki (jej warunków kadrowych, lokalowych, możliwości finansowych oraz potrzeb czytelników) profil gromadzenia dokumentów życia społecznego. Trzeba ustalić, które druki ulotne są interesujące dla użytkowników biblioteki oraz jakie rodzaje dokumentów efeme-

¹⁰ A. Firlej-Buzon, *Dżs – dokumenty życia społecznego*, Warszawa 2002, s. 119-122.

rycznych są zgodne z ogólną polityką gromadzenia. Profil gromadzenia musi jednocześnie uwzględniać aktywność wszystkich instytucji artystycznych, kulturalnych, naukowych, politycznych i religijnych działających w rejonie biblioteki.

Trzeba też dobrze rozpoznać środowisko, w którym mogą funkcjonować autorzy czy twórcy interesujących bibliotekę dokumentów życia społecznego, oraz powiadomić potencjalnych użytkowników o już istniejącym zbiorze dżs-ów. Pomocna może stać się prasa lokalna, regionalne rozgłośnie radiowe, stacje telewizyjne oraz Internet.

Kolekcjonowane dokumenty życia społecznego należy traktować wyłącznie jak źródło informacji przydatne do przyszłych badań naukowych¹¹.

Dokumenty życia społecznego w Bibliotece Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego

Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach od początku swojego utworzenia w 2001 roku rozpoczęła działania zmierzające do zabezpieczenia unikalnych materiałów ulotnych powstałych wskutek aktywności różnego rodzaju instytucji działających w jej otoczeniu. W pierwszej kolejności podjęto decyzję o gromadzeniu druków dokumentujących bogatą działalność lokalnych instytucji kościelnych, w tym macierzystego Wydziału Teologicznego. Z biegiem czasu okazało się, że niezwykle istotne jest także kolekcjonowanie wszelkich materiałów rejestrujących aktywność samej biblioteki. Za wartościowe i również godne zachowania uznano ponadto druki dotyczące szeroko rozumianej teologii i religii. Zgromadzone dotychczas dokumenty efemeryczne obejmują ponad czterdzieści szczegółowych zagadnień, które można ująć w czterech działach: Kościół ogólnopolski i lokalny, materiały dotyczące Śląska, tzw. silesiaca, Wydział Teologiczny oraz Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego.

W pierwszym dziale znajduje się wiele tzw. dokumentów Kościoła: komunikaty z zebrań plenarnych Konferencji Episkopatu Polski,

¹¹ *Tamże*, s. 135-136.

projekty dokumentów synodalnych, m.in. o znaczeniu katolickiej nauki społecznej, posłannictwie i posłudze charytatywnej Kościoła, materiały o historii Katolickiej Agencji Informacyjnej, informacje o tygodniach Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan, deklaracje wydawane przez watykańską Kongregację Nauki Wiary, informatory Katolickiej Agencji Informacyjnej, a także programy i kalendaria Radia Watykańskiego w języku polskim.

Sporą grupę stanowią druki na temat Kongresu Eucharystycznego, przede wszystkim w postaci broszur o Chrystusie, Eucharystii, wolności oraz artykuły z czasopisma katolickiego „Gość Niedzielny”, zawierające takie informacje, jak: listy Episkopatu Polski przygotowujące chrześcijan do mających się odbyć kongresów eucharystycznych, przybliżenie historii kongresów i ich celów.

Część zgromadzonych wydawnictw ulotnych odnosi się do zagadnień misyjnych. Składają się na nie misyjne materiały liturgiczne na Tygodnie Misyjne, zaproszenia na misyjne sympozja, wystawy, spotkania promujące książki, a także warsztaty sinologiczne Dzień Modlitw za Kościół w Chinach, organizowane przez Zakład Misjologii i Teologii Religii Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego, oraz plakaty informujące o tych wydarzeniach, ulotki Papieskiej Unii Misyjnej. Formę maszynopisu ma *Dekret o działalności misyjnej Kościoła* z 1966 roku. Innym ważnym materiałem jest Statut Stowarzyszenia Misjologów Polskich.

Biblioteka kompletuje również wszelkiego rodzaju wydawnictwa efemeryczne dotyczące papieży: Jana Pawła II i Benedykta XVI. Pierwszą grupę stanowią foldery, informatory o pielgrzymkach papieskich, bilety wstępu na papieskie Msze Święte w Polsce, zdjęcia przedstawiające kapłanów archidiecezji katowickiej podczas spotkań z Janem Pawłem II na audiencjach generalnych w Rzymie. Drugą z kolei grupę tworzą m.in. pocztówki wydane z okazji wizyty Benedykta XVI w Polsce w 2006 roku. Uzupełnienie tych działów stanowią dodatki, wydania specjalne rozmaitych czasopism i gazet o tematyce religijnej poświęcone obydwu papieżom, które wprawdzie nie są zaliczane do dokumentów życia społecznego, ale zostały włączone wyjątkowo, aby nie uległy rozproszeniu i utworzyły wraz z pozostałymi materiałami tematyczną całość.

Oprócz materiałów dotyczących Kościoła ogólnopolskiego gromadzone są druki niekonwencjonalne rejestrujące działalność Kościoła śląskiego. Przykład stanowią rozmaite dokumenty, informatory i broszury, które dokumentują wydarzenia, jakie odbyły się w katowickiej katedrze Chrystusa Króla (m.in. I Kongres Muzyki Liturgicznej Archidiecezji Katowickiej, coroczne spotkania młodzieży w Niedzielę Palmową o nazwie Światowe Dni Młodzieży w Archidiecezji Katowickiej, czy też otwarcie II Synodu Archidiecezji Katowickiej). Inne materiały są z kolei świadectwem aktywności katowickiego duszpasterstwa akademickiego. Zaproszenia na międzyuczelniane inauguracje roku akademickiego, programy, pisma, broszury wydawane przez śląskich studentów są ważnym źródłem informacji o odbywających się spotkaniach studentów (Śląski Sacrosong, rekolekcje, spotkania modlitewne, dyskusje, katechumenat). Uzupełnienie stanowi plakat z okazji czterdziestolecia duszpasterstwa akademickiego w Katowicach oraz dodatek do tygodnika „Gość Niedzielny” z 2009 roku, poświęcony w całości duszpasterstwu akademickiemu.

Osobną grupę stanowią dokumenty dotyczące biskupów katowickich: kard. Augusta Hlonda i abp. Damiana Zimonia. Znajdują się wśród nich broszury na temat kardynała Hlonda, prekursora nowoczesnego Apostolatu Emigracyjnego, jego przemówienie z 1946 roku na temat zadań kobiet katolickich w Polsce oraz wydaną przez tygodnik „Gość Niedzielny” broszurę o pierwszym biskupie śląskim z informacjami o jego życiu i działalności oraz o historii Kościoła na Górnym Śląsku. Druki poświęcone arcybiskupowi Zimoniowi są w większości materiałami okolicznościowymi. Składają się na nie m.in.: program jubileuszu pięćdziesięciolecia święceń kapłańskich, zaproszenia na wystawę zorganizowaną przez Muzeum Archidiecezjalne w Katowicach w dwudziestopięciolecie posługi biskupiej metropolity katowickiego, na uroczystość nadania księdzu arcybiskupowi tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Śląskiego za wkład w kulturę Śląska i propagowanie godności ludzi pracy. Cenne są ponadto dokumenty samego księdza arcybiskupa: zaproszenia na pielgrzymki mężczyzn i kobiet do Piekar Śląskich, apele na temat abstynencji podejmowanej w diecezji katowickiej, odezwy z okazji Tygodnia Modlitwy o Jedność Chrześcijan.

Ze względu na powstały w 2009 roku na Wydziale Teologicznym kierunek studiów: nauki o rodzinie, biblioteka gromadzi także rozmaite druki ulotne poruszające tematykę rodziny oraz życia człowieka. Zaliczają się do nich materiały Instytutu Studiów nad Rodziną UKSW w Warszawie-Łomiankach: wydawnictwo ilustrowane *Przyszłość ludzkości idzie przez rodzinę*, broszura autorstwa abp. Kazimierza Majdańskiego *Słuchać Boga, by żyć*, pomyślana jako pomoc w duszpasterstwie małżonków, rodzin i młodzieży, ponadto materiały wydane z okazji odbywającego się w 2012 roku w Katowicach Metropolitalnego Święta Rodziny oraz dodatki do „Gościa Niedzielnego” poświęcone pielgrzymkom mężczyzn i kobiet do Piekar Śląskich.

Kolejną grupę wydawnictw efemerycznych stanowią tzw. silesiaca, traktujące o Śląsku, jego historii i współczesności. Wśród nich można znaleźć m.in. informatory, foldery, przewodniki o górnośląskich miastach: Chorzowie, Piekarach Śląskich, Siemianowicach Śląskich, biuletyny Tygodnia Kultury Śląska, programy ogólnopolskich festiwali twórczości chrześcijan. Ciekawy materiał stanowi folder o działalności siemianowickiego Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Katowickiej. Całość wzbogacają zdjęcia dokumentujące jedno z najważniejszych wydarzeń kościelnych na Górnym Śląsku: coroczne pielgrzymki mężczyzn do Piekar Śląskich.

Liczne są dokumenty na temat Katowic: przewodniki po Urzędzie Miasta Katowice, albumy o mieście wydane przy współudziale Urzędu Miasta, zaproszenia na koncerty odbywające się w domach kultury, szkołach muzycznych, kościołach. Dodatek specjalny działu stanowią czasopisma, tj. „Kronika Katowicka”, „Głos z Katowic”, „Civitas Christiana”, promujące miasto Katowice, przybliżające dzieje Górnego Śląska, zawierają relacje z najważniejszych wydarzeń odbywających się w Katowicach, sylwetki ludzi Śląska.

Zgromadzony materiał rejestruje ponadto wydarzenia artystyczne organizowane przez dwa katowickie muzea: Muzeum Archidiecezjalne i Muzeum Śląskie. Wyjątkowo bogatą kolekcję stanowią druki rejestrujące działalność Muzeum Archidiecezjalnego. Są to liczne katalogi wystaw, często o charakterze jubile-

uszowym, takich jak wystawa z okazji osiemdziesiątej rocznicy utworzenia archidiecezji katowickiej i 100. rocznicy urodzin bp. Herberta Bednorza oraz dwudziestopięciolecia posługi biskupiej ks. abp. Damiana Zimonia, prezentująca dokumenty i pamiątki związane z posługą metropolity katowickiego. Ponadto dział zawiera zaproszenia na wystawy, jak również na inne cykliczne wydarzenia odbywające się w muzeum, w tym biennale *Wobec wartości*.

Również Muzeum Śląskie w Katowicach jest organizatorem interesujących wystaw, o czym informują rozmaite katalogi wystaw malarstwa, fotografii, rzeźby i rysunku, prac autorów związanych ze Śląskiem oraz prezentujące zbiory muzeum.

Sporą grupę stanowią wydawnictwa niekonwencjonalne dokumentujące działalność Wydziału Teologicznego. Świadectwem licznych konferencji, sesji, sympozjów naukowych, dyskusji panelowych są plakaty, programy oraz zaproszenia. Wśród ważniejszych wydarzeń należy wymienić przede wszystkim uroczystość nadania doktoratu *honoris causa* abp. Damianowi Zimoniowi, wielkiemu kanclerzowi Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego, kard. Zenonowi Grocholewskiemu, kompozytorowi Wojciechowi Kilarowi, jak również coroczne Sympozja Piekarskie, Kongres Muzyki Liturgicznej Archidiecezji Katowickiej oraz międzynarodową konferencję współorganizowaną z Papieską Akademią Teologiczną w Watykanie na temat *Liturgia i psychologia*. Bogaty zbiór stanowią zaproszenia na konferencje naukowe oraz wystawy, przykładowo na Sympozjum Biblistów Polskich w Katowicach oraz wystawę zdjęć Ryszarda Kapuścińskiego *Zmierzch Imperium* z okazji cztertnastej rocznicy nadania mu tytułu doktora *honoris causa* czy zorganizowaną przez Centrum Poczty Oddziału Rejonowego w Katowicach wystawę filatelistyczną z okazji beatyfikacji Jana Pawła II. Warte podkreślenia są także zaproszenia na wydarzenia z życia społeczności akademickiej: na Mszę Świętą dziękczynną z okazji dziesięciolecia Wydziału Teologicznego, spotkania świąteczne ze studentami i pracownikami, dni otwarte wydziału oraz obrony prac doktorskich i habilitacyjnych.

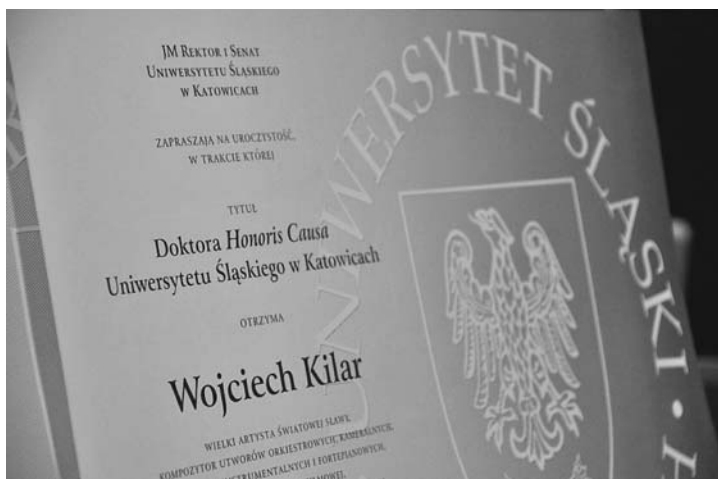

Plakat – Dziesięciolecie Wydziału Teologicznego w Katowicach

Ogromną wartość posiadają również wszelkie dokumenty na temat Biblioteki Teologicznej, zwane dokumentami chwili, o charakterze praktycznym lub okazjonalnym. Jest to zazwyczaj materiał, który stanowi jedyny ślad działalności instytucji, sygnał o danym wydarzeniu, odbywającej się imprezie itp. Występuje w postaci druków ulotnych, wydawnictw zwartych i ciągłych. Są to plakaty, katalogi wystaw, targów, zaproszenia i inne.

Kolekcjonowane druki efemeryczne w postaci ulotek, programów, zaproszeń, plakatów są świadectwem wielu wydarzeń organizowanych przez bibliotekę. Wśród nich można wyróżnić XIII Walne Zgromadzenie Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES z 4-6 września 2007 roku, w ramach którego w obecności gości honorowych oraz bibliotekarzy z Katowic i regionu Śląska odbyła się uroczysta sesja oraz obrady, IX Forum Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich z 15 lutego 2007 roku, poświęcone księgozbiорom klasztornym i kościelnym w Polsce i na świecie. Innym ważnym wydarzeniem była konferencja zorganizowana 15 stycznia 2009 roku w ramach XVI Forum Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Katowicach, zatytułowana *Finanse bibliotek naukowych a ochrona dóbr kultury* oraz spotkania Duszpasterstwa Bibliotekarzy Archidiecezji Katowickiej utworzonego 10 sierpnia 1999 roku. Wszystkie spotkania cieszyły się ogromnym zainteresowaniem bibliotekarzy oraz całego środowiska akademickiego. Materiały dotyczące tych wydarzeń mają charakter informacyjny, reklamowy i promocyjny.

Bogata kolekcję stanowią materiały informujące o licznych wystawach organizowanych przez pracowników Biblioteki Teologicznej, związanych z różnymi wydarzeniami z życia Kościoła, Wydziału Teologicznego i innych instytucji. Zaproszenia i plakaty zawiadamiają o wystawach jubileuszowych: z okazji czterdziestolecia powstania Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (1968-2007) z uwzględnieniem wkładu w jego historię Wydziału Teologicznego (2001-2007), czterdziestolecia „Śląskich Studiów Historyczno-Teologicznych”, dziesięciolecia Wydziału Teologicznego, w osiemdziesiątą rocznicę śmierci bp. Arkadiusza Lisieckiego oraz prezentujących zbiory biblioteki, w tym ekspozycje: *Ksiądz Arcybiskup Szczepan Wesoły – dar dla Biblioteki Teologicznej zbioru kościelnego – wybrane publikacje*, „*Corpus Christianorum*” i *inne źródła do badań teologicznych*, „*Omnia tempus habent*” – *wszystko ma swój czas* z dorobku naukowego ks. prof. dr. hab. Wincentego Myszora, jak również wystawę poświęconą św. Pawłowi w dysertacjach teologicznych oraz dokumentom elektronicznym.

Plakat z okazji nadania tytułu doktora *honoris causa* Wojciechowi Kilarowi

Kończąc przegląd gromadzonych przez bibliotekę dokumentów życia społecznego, należy wspomnieć również o plakatach, zaproszeniach, folderach, ulotkach i katalogach wystaw, będących wartościowym źródłem wiedzy o życiu książki, a zwłaszcza książki religijnej w regionie. Materiały tego rodzaju dotyczą m.in. organizowanych na Wydziale Teologicznym wystaw A.B.E. Marketing promujących zagraniczną literaturę naukową oraz Kiermaszów Książek Wydawców Katolickich, podczas których wydawcy z całej Polski prezentują swoje publikacje. Na Śląsku jest to wydarzenie kulturalne i religijne związane z wydawcami katolickimi, będące miejscem spotkań twórców kultury z jej odbiorcami. Pozostałe dokumenty życia społecznego zgromadzone w Bibliotece Teologicznej spełniają dwie funkcje: informują o aktualnych wydarzeniach odbywających się we wszystkich obszarach życia społecznego, stając się w miarę upływu czasu materiałem źródłowym na ich temat. Ze względu na swój charakter oddają także autentyczną atmosferę czasu, w którym powstały.

Głównym celem gromadzenia dokumentów życia społecznego jest zabezpieczenie ich przed zniszczeniem oraz by w przyszłości mogły stanowić uzupełnienie informacji o życiu regionu i miasta, służąc użytkownikom jako cenne źródło informacji, do których nie sposób dotrzeć w książkach czy Internecie.

Na pewno wzrost zainteresowania pewnymi publikacjami można połączyć z pojawieniem się ich w katalogu komputerowym. Jest to spowodowane tym, że większość czytelników rozpoczyna wyszukiwanie informacji właśnie od tego wirtualnego miejsca, do którego ma dostęp nawet w domu. Fakt ten potwierdza sens gromadzenia oraz opracowywania dokumentów życia społecznego oraz tezę, że jeśli informacja o zbiorach będzie dostępna, to znajdą się i chętni do korzystania z nich.